

СТУПЕНІ ПОРІВНЯННЯ ПРИСЛІВНИКІВ

У чому призначення людини? Бути людиною!

С. Є. Лець

Форми ступенів порівняння	Ступені порівняння	
	вищий	найвищий
Проста	додавання до прислівника суфікса <i>-ш-</i> (<i>-іш-</i>)	додавання до простої форми вищого ступеня прислівника префікса <i>най-</i> , для підсилення значення — префіксів <i>що-</i> , <i>як-</i>
	<i>Глибоко → глибше, темно → темніше</i>	<i>Найглибше, якнайглибше; найтемніше, щонайтемніше</i>
Складена	додавання до звичайного прислівника слів <i>більш</i> (<i>менш</i>)	додавання до звичайного прислівника слів <i>найбільш</i> (<i>найменш</i>)
	<i>Більш глибоко</i>	<i>Найбільш глибоко</i>

Деякі прислівники простої форми вищого ступеня порівняння можуть утворюватися від різних коренів. Наприклад: добре → краще, погано → гірше, багато → більше.

В окремих прислівниках відбувається чергування приголосних:

1) [г] + [ш] → [жч] (дорого → дорожче);

2) [ж] + [ш] → [жч] (дуже → дужче);

3) [з'] + [ш] → [жч] (вузько → вужче).

Окрім цього, при творенні простої форми вищого ступеня порівняння в окремих прислівниках випадають суфікси -к-, -ок- перед суфіксом -ш- (швидко → швидше, широко → ширше).

Дослідження-відновлення

Відновіть й запишіть прислів'я, утворивши від прислівників, що в дужках, просту форму вищого ступеня порівняння.

1) Порожня бочка (голосно) дзвенить. 2) (Мало) слів, а (багато) діла. 3) Упертий — (погано) свині. 4) Нема (багато) глухого од такого, що хоче слухати. 5) Чим (криво), тим (смішно) (Нар. творчість).

Розподіліть прислівники вищого ступеня порівняння на дві групи: а) утворені за допомогою суфікса -іш-; б) утворені від прислівників з іншим коренем.

Моделювання ступенів порівняння прислівників

До якісних прикметників доберіть прислівники із суфіксом -о, від яких утворіть всі форми вищого й найвищого ступенів порівняння.

Темний, хитрий, рішучий, швидкий, високий, ніжний, чіткий, мудрий, дорогий, короткий.

Складіть 2–3 речення, використовуючи прислівники у формі вищого й найвищого ступенів порівняння.

Розподільний диктант

Розподіліть прислівники у два стовпчики: а) ті, від яких утворюються ступені порівняння; б) ті, від яких не утворюються ступені порівняння. Свій вибір обґрунтуйте.

Щедро, прекрасно, спокійно, ласкаво, мужньо, гордо,
упевнено, правдиво, емоційно, весело, благородно,
самотійно, жорстоко,
замкнуто, неспокійно.

Ігрове завдання «Добери антонім»

До поданих прислівників добери слова-антоніми й утвори від них просту і складену форми вищого ступеня порівняння.

Пасивно, багато, *високо*, *близько*, *вузько*, гарно, голосно, легко, повільно, просто.

Дослідіть, які фонетичні зміни відбуваються у процесі творення ступенів порівняння прислівників.

Вибірково-розподільна робота

Запишіть речення у відповідну колонку таблиці. Свою думку доведіть.

1) Почин дорожче грошей. 2) Проси якнайбільше, а бери, що дають. 3) Що більше, то ліпше. 4) Совісті менше — грошей більше. 5) Журба гірша, як хвороба. 6) Більше смутку, як радості. 7) Що не робиться, то все на краще життя (Нар. творчість).

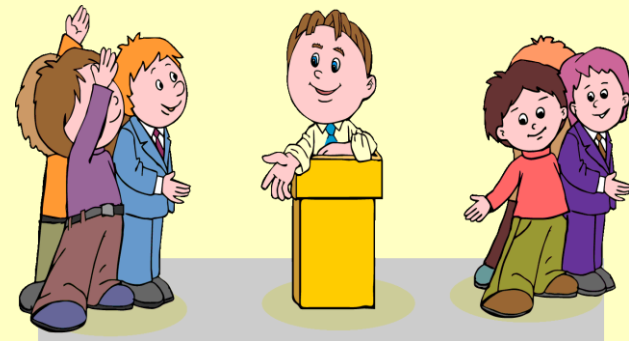
Дослідіть, чи можна визначити, до якої частини мови належать слова вище, краще, веселіше поза контекстом. Чому? Складіть пари речень так, щоб спочатку ці слова виступали прикметниками, а потім — прислівниками.

Ступені порівняння прикметників	Ступені порівняння прислівників

Експрес-опитування

1. Чи всі прислівники можуть утворювати ступені порівняння?
2. Як творяться прислівники вищого ступеня порівняння? Навести приклади.
3. Як утворюються прислівники найвищого ступеня порівняння? Навести приклади.
4. Як можна відрізнити прислівники простої форми вищого ступеня порівняння від однозвучних прикметників?
5. Які зміни приголосних відбуваються у процесі творення простої форми вищого ступеня деяких прислівників? Проілюструвати відповідь власними прикладами.

Домашнє завдання

Як ви розумієте народний вислів: «Тільки чужими очима можна бачити свої недоліки?» Свої міркування оформіть у вигляді твору-мініатюри, використовуючи прикметники і прислівники у формі вищого й найвищого ступенів порівняння.